

Joxe Ramon Okaranza Otadui

*Eskoriatza,
Gipuzkoa
(1946)*

Aurkibidea

Biografia

Apotzaga elizateko Okaranza etxe esanguratsukoa. Aita bertakoa eta ama arrasatearra. 23 urterekin fabrian lanean hasi zen, ordura arte baserriko lanetan aritu zen. Apotzaga auzoari eta San Juan jaiei buruz galdetu genion batez ere elkarriketan.

Zintak

ESK-096

- **Proiektua:** Eskoriatzako ohiturak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Odria, Haizea
- **Data:** 2021-05-25
- **Iraupena:** 73 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Odria, Haizea

Pasarteak

1. Ama arrautzak eta esnea saltzera

- **Erref:** ESK-096/002
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:02:13. **Bukatu:** 00:03:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Okaranza baserrian behiak zituzten. Mutikoa zenean ama arrautzak saltzera joaten zen Arrasatera eta Bergarara. Gerora, errepidea egin zenean, Eskoriatzako kalera esnea saltzera joaten hasi zen.

2. Garia jotzeko makina kanpotik ekarri behar

- **Erref:** ESK-096/003
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:03:07. **Bukatu:** 00:05:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Garia eta artoa lantzen ziren asko. Eta arto artean, babarruna. Garia jotzeko makinarik ez zegoen Apotzagan eta kanpotik ekartzen zuten. Gerora etxean erosi zuten makina bat. Auzokideek elkar laguntzen zuten orduan. Apotzagako lurren ezaugarriengatik, lana nahiko gogorra izaten zen. Fabriketara lanera hasi arren baserriko lanei eutsi zieten.

3. Mutikotan Apotzaga nolakoa zen

- **Erref:** ESK-096/004
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:05:42. **Bukatu:** 00:08:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Umetan Eskoriatzako plazako eskolara joaten zen. Eguerdian marrazketako klaseetan gelditzen zen. Ondoren Apotzagara bazkaltzera bueltatu eta arratsaldean berriz eskolara. Lokatza asko egoten zen Apotzagan. Oinezkoentzako harrizko bidexka egoten zen.

4. Pentsu-zakuak astoarekin etxeraino garraiatzen

- **Erref:** ESK-096/006
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:08:11. **Bukatu:** 00:09:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Oilo asko zeuzkaten eta ama arrautzak saltzera joaten zen (Arrasate eta Bergarara). Aitak haienezko pentsua egiten zuen etxean. Osagaiak Donostia eta Gasteizen erosten zituen eta trenez iristen ziren. Mutikoek astoarekin ekartzen zituzten etxera. Noiz edo noiz saskia erori eta Galartzaetxeko Agustini laguntza eskatu behar izaten zioten. Orduan umetatik baserrian lagundu beharra izaten zen.

5. Erdaraz ez jakiteagatik maisuak jo

- **Erref:** ESK-096/010
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:12:23. **Bukatu:** 00:13:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolako maisua gogorra zen. Erdaraz ez jakiteagatik jo egiten zituen.

6. Apotzagako hilerria I

- **Erref:** ESK-096/013
- **Iraupena:** 0:03:44. **Hasi:** 00:17:14. **Bukatu:** 00:20:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Apotzagako hilerria berezia da. 1965 inguruan egin zen eta forma borobila du. Joxe Ramonen osaba zen hilerria egin zuen abadea. Kanposantuei buruzko liburu eder bat zeukan eta ideia handik aterako zuela uste du. Auzokoak ez diren bi elementu daude: bataiarria (Galartzakoa) eta erdiko gurutzadura (Maringoa). Diseinua Arrasateko "cerrajera"-ko delineatzaileak egin zuen, nahiz eta lehen pausoak Joxe Mari Larrañaga eskoriatzarrak eman zituen.

7. Apotzagako hilerria II

- **Erref:** ESK-096/014
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:20:58. **Bukatu:** 00:23:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Badirudi Apotzagako hilerria dagoen tokian lurpeko ur-korrante batzuk daudela eta arrazoi horregatik eraiki zela hilerria puntu horretan. Baserri bakoitzak dagokion bere zatia dauka eta erdiguneko lau zatiak komunak dira. Gaur egun oraindik hilerri hau erabiltzen da. Etxe bakoitzak bere ikurra ipintzen du hiliarrian.

8. Apotzagako hileta tradizionalak

- **Erref:** ESK-096/015
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:23:46. **Bukatu:** 00:25:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Garai batean Apotzagan hiletak auzokideen artean egiten zituzten. Hildakoaren aurreko eta atzeko baserrikoak lurperatzaileak izaten ziren; aurreragokoa, kanpai-jotzailea; eta lau atzekoak, andariak (kutxa eramaten zutenak).

9. Okarantza, etxe esanguratsua

- **Erref:** ESK-096/017
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:25:29. **Bukatu:** 00:28:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

1972 inguruan berriztu zen Okarantza baserria, Joxe Ramon eta emaztea ezkondu zirenean. Sarreran armarri esanguratsua dauka. Okarantzatarrak Apotzagako familia garrantzitsuenetakoa izan ziren garai batean,

Gaztañaduitarrekin batera. Gaur egun ez dira beste auzokideak baino gehiago.

10. Okarantzatarren liburutegia

- **Erref:** ESK-096/018
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:28:42. **Bukatu:** 00:31:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak

Laburpena:

Joxe Ramonen aitona arotza zen eta tailer bat zeukan. Hark egindako zenbait eraikin aipatzen ditu. Etxean liburutegi bat egin zuen eta bertan oso aspaldiko liburuak gordetzen dituzte. Joxe Ramonen aitak egunero irakurtzen zuen zerbait.

11. Baserri bakoitzak bere San Juan sua

- **Erref:** ESK-096/021
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:33:55. **Bukatu:** 00:35:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Baserri bakoitzak bere San Juan sua egiten zuen. Aurreko urteko lore-sortarekin pizten zen. Suaren inguruan zer kantatzen zen.

12. Aurreko urteko lore-sorta eta erramua sutara

- **Erref:** ESK-096/023
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:37:28. **Bukatu:** 00:38:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Aurreko urteko San Juanetako lore-sorta erretzen zuten eta baita Pazko Igandeko erramua ere.

13. San Juan, solstizioa eta kristautasunaren nahasketa

- **Erref:** ESK-096/024
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:38:12. **Bukatu:** 00:40:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

San Juan suarena, kristautasunaren aurreko ohitura bat da. Udako solstizioa izatez ekainaren 21ean izaten da, baina kristautasunak San Juan Bautista jaio zen egunera, ekainaren 24ra atzeratu zuen.

14. San Juanetan tantaia jasotzea

- **Erref:** ESK-096/028
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 00:43:19. **Bukatu:** 00:43:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Eskoriatzako San Juan jaietan ohitura da kintoek herriko plazan tantaia jasotzea. Zuhaitza lapurtu egin ohi zen. Trontzaz botatzen zen.

15. Tantaia, luzea eta zuzena

- **Erref:** ESK-096/030
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:44:36. **Bukatu:** 00:46:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

"Txopua jasotia" deitzen zaio Eskoriatzan San Juan bezperan tantaia jasotzearen ohiturari, baina ziurrenez beste zuhaitz espezie batzuk erabiliko ziren. Jaso aurretik zuritu egiten zen. Joxe Ramonen ustez, plazara eraman aurretik zuritzea akatsa da, labainkorra geratzen baita.

16. Tantaia jasotzearen zailtasunak

- **Erref:** ESK-096/031
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:46:46. **Bukatu:** 00:48:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Garai bateko kintoak orain baino zaharragoak eta prestatuagoak izaten ziren. San Juan bezperako tantaia jasotzea ez da lan erraza. Sokekin jasotzen zen, eskuz. Serio hartu beharreko lana da.

17. Tantaiaren puntan, barazkiak

- **Erref:** ESK-096/033
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:49:10. **Bukatu:** 00:49:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan bezperako tantaiaren puntan barazkiren bat ipintzen zen. Orain ikurrina ere ipintzen da.

18. San Juan goizeko ohiturak: lore-sortak

- **Erref:** ESK-096/037
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:52:45. **Bukatu:** 00:55:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan goizean ira eta basoko loreak batzen ziren. Lore-sortan garia, artoa eta barazkiak ere ipintzen zituzten. Helburua garia eta artoa bedeinkatzea izaten zen, batez ere; loreak gehienbat apaintzeko ipintzen ziren.

19. San Juan eguneko loreak erakusten

- **Erref:** ESK-096/039
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:56:15. **Bukatu:** 00:57:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan goizean batu eta lore-sortan ipintzen diren basoko loreak erakusten ditu: margaritak, serbilletak eta kuku-frakak. Kuku-frakak ez ziren oso ugariak.

20. San Juan goizeko ohiturak: gurutzeak etxeko sarreratan

- **Erref:** ESK-096/041
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:58:12. **Bukatu:** 00:59:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan goizean, lore-sorta bedeinkatu ondoren, etxeko sarreretan arantza-zurizko gurutzetxoak ipintzen ziren. Ikuiluan ere ipintzen zen, baina Joxe Ramonek uste du arantza-zuriaren ordeztasun-erakusgarria erabiltzen zela kasu horretan.

21. Erbasantak erakusten

- **Erref:** ESK-096/043
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:59:26. **Bukatu:** 01:00:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Erbasanta landarea erakusten du. Lore-sortaren erdian ipintzen zen.

22. Lore-sorta hurrengo urtera arte ganbaran gordeta

- **Erref:** ESK-096/045
- **Iraupena:** 0:00:17. **Hasi:** 01:00:27. **Bukatu:** 01:00:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan eguneko lore-sorta bedeinkatu ondoren ganbaran gordetzen da hurrengo urteko San Juan sua pizteko.

23. San Juan goizeko ohiturak: etxe aurrean ira

- **Erref:** ESK-096/048
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 01:02:54. **Bukatu:** 01:03:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan goizean ohitura da iruntzarekin bustitako ira batzea eta ondoren etxeko sarreretan botatzea.

24. Lore-sendorra eta ereinotza erakusten

- **Erref:** ESK-096/051
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 01:09:59. **Bukatu:** 01:12:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Lore-sendor lehorra erakusten du. Zein lore dituen aipatzen du. Pazko Igandeko gurutze eta ereinotza ere erakusten ditu. Biak San Juan suan erretzen dira.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com